

Saruvá kopott cipők nyomába lép, aki Szegedi-Szabó Béla *Örmény énekének* csöndig csupaszított szavait hallgatja. Ha csak olvassa a verseket, és csupán végigfut rajtuk, félültig jut; a sorok mögötti hívás hangjai nem szólítják meg,

14 Papp Máté

TEMPLOMHAJÓ

Szegedi-Szabó Béla:

Örmény ének

hagyjon magadra, ahonnan már nélküle kell tovább menned. „Egyedül vagy / Mondd ki / És haladj egyre beljebb” (*Terra Incognita*)

Talán minden utazás azon múlik, hogy van-e bátorságunk elindulni a *szemhatár szélén* derengő, ugyanakkor a lélek mélyén rejtőző vidékek felé. Hogy képesek vagyunk-e felismerni azokat a láthatatlan útjelzőket, amelyek nem pusztán a külvilágban igazítanak el, hanem a belső égtájakon is. Szegedi-Szabó iránytűje is befelé mutat, annak ellenére, hogy valóságos helyszínek (Jereván, Liszabon, Freiberg stb.), valamint valódi úti élmények elevenednek meg a könyv lapjain. A messzeségbe vesző városok és falvak tehát egy imaginárius térbe tűnnek át, ami nem kizárólag a távlatokat áthidaló képzelet műve. Az *Örmény ének* költője ugyanis nem fantáziál; figyelme „földhözragadt”, tekintete azonban egy önmaga számára is felfedezettlen földrészt kutat. Minduntalan ezt a titokzatos tájat keresi, mégsem akar mindenáron megérkezni, a célon innen, az idők jeleitől hajtva kívánja megérezni az út szépségeit. Egyszerre közeledik és távolodik. Nem siet, hisz tudja, ha mozdulatlan marad, akkor is úton van, de azt is, hogy mikor kell továbbindulnia vagy éppen visszafordulnia. „Nézz szét a helyszíneken. / Ott keresd, ahol a szíved / Hevesebben dobog, tölts el / Egy kis időt, de ne maradj soká, / Hiszen igyekezned kell Kovácsháza felé.” – szól a *Kavafisz-variációk* című átírat.

Ha a versek névtelen utazóját követjük, óhatatlanul választott „védőszentjeinek” nyomába ragad a lábunk: Jorge Luis Borges, Rilke, Hans Sachs, Bach, Tarkovszkij, Hölderlin, Hildegard von Bingen, Szókratész, Diogenész, Beckett, Crnjanski tapossák előttünk az utat. Egy pillanat alatt a sajátos zárándoklat részesei leszünk, melyben a megidézett művészekon kívül egy sor avatott szent is feltűnik Szent Orsolyától kezdve, Szent Margiton keresztül, Avilai Szent Terézig. „Kinek a szavára figyeljünk / Kinek a cipője kopog a megszentelt kövön” (*Play Beckett*) Külön-külön is figyelmet érdemelnének ezek

a szövegeken túli ismeretlen föld göröngyei nem simulnak szét a talpa alatt. Az alig hetvenoldalas (mégis tágasabb „terjedelmű”) kötet beszélője türelemre tanít, elidőzésre készítet. Nem ad térképet, rejtjelekkel, sugallatokkal vezet, hogy aztán azon a ponton

az alakok a bibliai és mitológiai szereplőkről nem is beszélve, mégiscsak az a kúthoz járuló, varázsszavakat mormoló, látszólag magához beszélő *bolond* lesz az egyik legfeledhetlenebb figura, akit az *Elveszett történet* őriz meg. „Ő mégis szemét mereszti, / Látja, amit mi nem, / Amit már régtől fogva megtagadtunk, / Amire nincsenek szavak...” Hozzá hasonlóan 15 a költő is a látható és a láthatatlan, a kimondható és a kimondhatatlan közt bolyong. „Sehol egy átjáró. / A földi utakat / Rég befedte a hó. / Csak mi gubbasztunk / Alant a völgyben, / Elfeledett, régi szavak / Visszhangjára várva.” (*Jereván*)

A két ciklusra osztott szövegek második része egy képzeletbeli *Műterembe* vezeti a befogadót, ahol ugyancsak lépésről lépésre hódítható meg a különböző képleírások mögött húzódó lefesthetetlen emberi-isteni tájék. A láthatatlan tárlaton „kiállító” képzőművészek (Bálint István, Caspar David Friedrich, Bosch, Vojnich Erzsébet, Id. Lucas Cranach, Balthasar von der Arst) közül Krajcsovics Évát emelhetjük ki, akinek művei illusztrálják is a könyvet, szóval valamilyen szinten láthatóvá válnak az olvasó számára. Ezzel együtt épp az érzékelhetőség határterületét foglalják keretbe, átmenetet képezve a szemlélt tárgy elmosódó kontúrajai és valami szemléleten túli tárgytalanság között. „Lágy füstvonal / Vagy egy párálló / Ottfelejtett szék / A szürke huzatban / Mintha valaki / Letörölhetetlen / Valaki csendben / Téged szólítana.” (*Fényfolt*) Ez a suttogó hívás visszhangzik a kötet minden versében, a címadó szövegben pedig testet is öltenek az *Örmény ének* széttöredezett szólamai. Egy angyal jelenik meg az *elhagyatottság terein időző*, majd az út utolsó állomásához érkező vándornak, aki – a lélek kietlen sivatagán és kopár szikláin keresztül – végül hazatalál...

„Rájöttem: a válasz mindig máshol keresendő, / Az örök útonlevésben. / Abban, ahogy halált kémlelő szemünk előtt / Akár a vad, zabolátlan lovak, / Egymást kergetik az ismeretlen tájak...” – mondja az elbeszélő az „örökre elvitorlázó” António Pusich hajóskapitány nevében. Szegedi-Szabó Béla szűkszavú szövegterei nem feltérképezhetetlenek; hollétüket, jelentésüket mégsem a külső (fogalmi) területen kell keresnünk. Saját száműzöttségünkben találhatunk rájuk, ahová talán nem is az e világból való erők kényszerítettek minket – magunkat üztük oda. Mert a közelségben megélt üresség: távolság. És a bensővé tett távolság: közelség. „Adott a Tér, / Mit új vonzások / Tagolnak egyre: de bent / Épül a templom, zárt szoborpark, / Melyet más sosem láthat. Lángra / Így kap a láthatatlan: titkos / Útjait körbejárja, s mi / Tágas benső, kivetül.” (*Triptychon*) A pusztába kiáltott szavak a homokban hevernek. Valaki távolodik. Valaki közeledik. Te még mozdulatlan vagy. A *hideg horizonton* lassan kel fel a Nap. (*zEtna Basiliscus, Zenta 2013*)